

**Zespół Szkół nr 2
w Poznaniu**

tekst opracowała Elżbieta Kaźmierska

DZIAŁ „ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ”

Skutki II wojny światowej

1. Skutki wojny

- straty ludnościowe (śmierć 50 mln ludzi)
- straty gospodarcze (zniszczone miasta, wsie, mosty, fabryki...)
- straty kulturalne (zniszczone lub zrabowane dzieła sztuki, zabytki...)
- skutki polityczne:
 - wzrost znaczenia USA i ZSRR
 - zmiany granic

2. Procesy norymberskie – ukaranie zbrodniarzy wojennych.

3. W **czerwcu 1945 r. powstanie ONZ.**

Karta Narodów Zjednoczonych: „Utrzymać pokój i rozwijać przyjazne stosunki między narodami”

4. Okupacja Niemiec.

- a) Niemcy podzielono na 4 strefy okupacyjne: radziecką, amerykańską, brytyjską i francuską
- b) zasad 4 D
 - denazyfikacja – usunięcie działaczy nazistowskich
 - demilitaryzacja – pozbawienie uzbrojenia
 - dekartelizacja – podział karteli w przemyśle
 - demokratyzacja – wprowadzenie demokracji

Początek zimnej wojny

1. W **1946 r. Winston Churchill powiedział Europę przedzieliła „**żelazna kurtyna**”.**

2. W **1947 r. prezydent USA **Hary Truman** sformułował doktrynę zakładającą udzielenie pomocy kolejnym państwom, które chcieli zdobyć komuniści.**

3. **Zimna wojna to umowna nazwa stanu napięcia i rywalizacji między blokiem państw komunistycznych a blokiem państw niekomunistycznych (zachodnich).**

- a) w **1949** r. powstało **NATO** (USA, Kanada i niektóre państwa Europy Zachodniej),
- b) w **1955** r. powstał Układ Warszawski (ZSRR i państwa zależne).

4. Zimnej wojnie towarzyszył wyścig zbrojeń.

5. Sytuacja w Niemczech

- a) w **1949** r. powstanie **RFN** (Republika Federalna Niemiec) , kanclerzem został **Konrad Adenauer**,
- b) z radzieckiej strefy utworzono **NRD** (Niemiecką Republikę Demokratyczną),
- c) Berlin Zachodni od Wschodniego oddzielono w **1961** r. murem berlińskim.

Państwa bloku wschodniego

1. Po II wojnie światowej Stalin podporządkował sobie państwa Europy Środkowo-Wschodniej: Polskę, Czechosłowację, Węgry, Rumunię, Bułgarię i NRD.
2. Odwilż w bloku wschodnim
 - po śmierci Stalina w **1953 r.** władzę przejął **Nikita Chruszczow**
 - w **1956** Chruszczow na XX Zjeździe Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego skrytykował rządy Stalina.
3. Powstanie Węgierskie **1956**
 - premier **Imre Nagy** rozpoczął wprowadzanie demokratycznych reform i zapowiedział wystąpienie Węgier z Układu Warszawskiego;
 - Armia Radziecka stłumiła powstanie węgierskie,
4. Po ustąpieniu ze stanowiska Chruszczowa nowym przywódcą ZSRR został **Leonid Breżniew** (1964-82).
5. Praska wiosna **1968 r.**
 - wojska Układu Warszawskiego wkroczyły na teren Czechosłowacji pod pretekstem obrony socjalizmu.

Konflikty doby zimnej wojny

1. Wojna koreańska

- a) po II wojnie światowej utworzono dwa państwa koreańskie: na północy komunistyczne, a na południu demokratyczne;
- b) w 1950 r. przywódca Korei Północnej **Kim Ir Sen** zaatakował Koreę Południową, którą wsparło USA;
- c) w 1953 r. zawarto rozejm (granica wzdłuż 38 równoleżnika).

2. Kryzys kubański

- a) w 1959 r. władzę na Kubie przejął komunista **Fidel Castro**,
- b) w 1961 r. nieudana inwazja w Zatoce Świń,
- c) w 1962 r. Chruszczow chciał umieścić na Kubie rakiety z głowicami jądrowymi. Nie doszło do tego na skutek działań prezydenta Kennedy'ego.

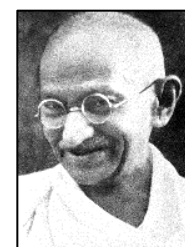

3. Wojna w Wietnamie

- a) po klęsce Francji w Wietnamie powstały dwa państwa: komunistyczne (Pn) i niekomunistyczne (Pd)
- b) pomimo zaangażowania się w wojnę USA, zwyciężyli komuniści i objęli kontrolę nad całym krajem (1975).

Dekolonizacja

1. II wojna światowa ukazała słabość dawnych potęg kolonialnych.
2. Sytuacja w Indiach
 - **Mahatma Gandhi** propagował zasadę obywatelskiego nieposłuszeństwa, bez użycia przemocy.
 - W **1947 r.** powstanie niepodległych Indii (hinduiści 80%) i Pakistanu (muzułmanie 96%).
3. Rok Afryki (1960)
 - niepodległość ogłosiło 17 afrykańskich państw np. Niger, Nigeria, Czad, Kongo.
4. Francja nie chciała dopuścić do utraty kolonii, co doprowadziło do wojny w Indochinach i wojny w Algierii.

Daleki Wschód po II wojnie światowej

1. W **1949 r.** ogłoszono powstanie Chińskiej Republiki Ludowej.
2. Polityka **Mao Zedonga**
 - a) „Wielki Skok”
 - plan gospodarczy zakładający przekształcenie Chin z kraju rolniczego w kraj przemysłowy,
 - zakończył się klęską głodu i śmiercią milionów ludzi,
 - b) rewolucja kulturalna doprowadziła do niszczenia zabytków i książek oraz śmierci miliona intelektualistów.

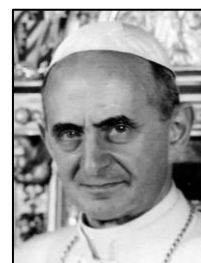

Bliski Wschód po II wojnie światowej

1. **Izrael**
 - a) **Syjonizm** – ruch polityczny i społeczny, dążący do odtworzenia żydowskiego państwa na terenach starożytnego Izraela.
 - b) W **1947 r.** ONZ podjęło decyzję o podziale Palestyny na część żydowską i arabską.
 - c) W **1948 r.** ogłoszono powstanie państwa Izrael, co spotkało się ze sprzeciwem Arabów.
 - d) Pierwszym premierem Izraela został **Dawid Ben Gurion**.
2. W **1979 r.** w **Iranie** wybuchła rewolucja, w wyniku której władzę przejęli muzułmańscy fundamentaliści
 - obalono rządy proamerykańskiego **szacha Reza Pahlawi**;
 - rządy przejął **ajatollah Chomejni** i muzułmańscy fundamentaliści.

Przemiany społeczne i kulturowe lat 60.

1. **Sobór Watykański II** w latach **1962-65**
 - czasy papieża **Jana XXIII** i **Pawła VI**,
 - uwspółcześnienie Kościoła np. nabożeństwa nie po łacinie lecz w językach narodowych.
2. **Martin Luther King** podjął walkę z segregacją rasową w USA
 - wygłosił legendarne przemówienie: „I Have a Dream...”
 - zamordowany w 1968 r. przez rasistę.
3. **Podbój kosmosu:**
 - a) ZSRR – Jurij Gagarin (1961) to pierwszy człowiek w kosmosie;
 - b) USA – Neil Armstrong (1969) to pierwszy człowiek na Księżycu.
4. W 1968 **bunty studenckie** w Europie Zachodniej przeciwko dotychczasowym normom społecznym i kapitalizmowi.

DZIAŁ „POLSKA W LATACH 1945-1989”

Początki komunizmu w Polsce

1. Postanowienia jałtańskie w sprawie Polski
 - a) zmiana granic (mapa str. 158),
 - na wschodzie linia Curzona,
 - na zachodzie Odra i Nysa Łużycka,
 - b) powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej,
 - c) odbędą się wolne wybory.
2. Przywódcy Polskiego Państwa Podziemnego zostali aresztowani i wywiezieni do Moskwy (tzw. **proces szesnastu**).
3. Sfałszowane referendum w **1946 r.** (3 x TAK).
4. Sfałszowane wybory w **1947 r.**
 - zwycięstwo PPR
3. **Stanisław Mikołajczyk** (przywódca opozycyjnego PSL) uciekł za granicę.

Komunistyczna propaganda:

Plakat wzywający do głosowania 3 x TAK

Plakat wychwalający przyjaźń polsko-radziecką (Stalin i Bierut)

Plakat szydzący z AK

Polska w czasach stalinizmu

1. Działalność podziemia antykomunistycznego (tzw. żołnierze wyklęci).
2. Represje wobec:
 - AK-owców (uwięzienie i zamordowanie rotmistrza **Witolda Pileckiego**),
 - duchowieństwa (uwięzienie prymasa **Stefana Wyszyńskiego**),
 - nieposusznych komunistów (uwięzienie **Władysława Gomułki**).
3. W **1948 r.** połączono PPR i PPS, powstała PZPR z **Bolesławem Bierutem** na czele.

4. W gospodarce:

- upaństwowienie przemysłu i handlu,
- rozwój przemysłu ciężkiego,
- kolektywizacja rolnictwa (PGRy czyli Państwowe Gospodarstwa Rolne).

5. W 1952 r. uchwalono konstytucję

- nazwa państwa PRL.

1956 rok w Polsce

1. Śmierć Stalina (1953) i Bieruta (1956).

2. Poznański Czerwiec 1956

- 28 czerwca 1956 w Poznaniu doszło do strajku i demonstracji,
- protest stłumiony przez wojsko i milicję,
- zginęło około 70 osób (najmłodsza ofiara R. Strzałkowski),
- przemówienie premiera J. Cyrankiewicza: *„Każdy prowokator czy szaleniec, który odważy się podnieść rękę przeciw władzy ludowej, niech będzie pewny, że mu tę rękę władza ludowa odrąbie”*.

3. Październik 1956

- I sekretarzem KC PZPR został **Władysław Gomułka**,
- krótki okres „odwilży” – czyli złagodzenie represji (np. wypuszczenia na wolność więźniów politycznych, mniejsza cenzura).

Poznański Czerwiec 56

Gomułka podczas wiecu w Warszawie

PRL w latach 1956-70

1. Konflikt partii z Kościołem.

- a) W 1965 - list biskupów polskich do biskupów niemieckich: „wybaczamy i prosimy o wybaczenie”.
- b) W 1966 - obchody Tysiąclecia Chrztu Polski.

2. Marzec 1968

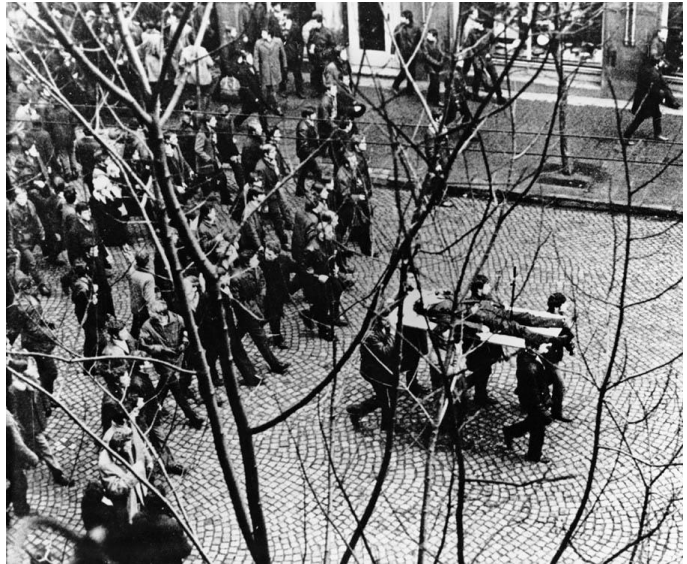
- a) cenzura zdjęła z afisz „Dziady”,
- b) protesty i demonstracje studenckie ,
- c) antysemicka nagonka zmusiła wiele osób pochodzenia żydowskiego do opuszczenia Polski.

3. Grudzień 1970

- a) protesty robotników na Wybrzeżu brutalnie stłumione,
- b) po ustąpieniu Gomułki nowym I sekretarzem KC PZPR został **Edward Gierek**.

8 marca 1968 r. uczestnicy wiecu na Uniwersytecie Warszawskim przez ZOMO.

Demonstracje Grudnia 1970;
demonstranci niosą ciało zabitego Zbyszka Godlewskiego.

PRL w latach 1970-80

1. Większość inwestycji z czasów Gierka było finansowanych z kredytów zagranicznych.
2. W 1976 r. nowelizacja Konstytucji
 - PZPR to „przewodnia siła narodu”, przyjaźń z ZSRR jest „nierozzerwalna”.
3. W 1976 r. protesty robotników w Radomiu i Ursusie
 - powstanie **KOR** (Komitetu Obrony Robotników)
3. W **1978 r.** kardynałowie wybrali na papieża Karola Wojtyłę.
4. Pierwsza pielgrzymka **Jana Pawła II** do Polski w **1979** roku.

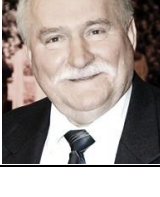
PRL w latach 1980-89

1. Latem 1980 r doszło do fali strajków
 - 21 postulatów.
2. Podpisanie **porozumień sierpniowych**
 - **31 sierpnia 1980 r.** w Gdańsku podpisano porozumienia między strajkującymi a władzą.
3. Powstanie NSZZ „Solidarność”
 - przewodniczącym **Lech Wałęsa**.

4. Nowym I sekretarzem KC PZPR został **Wojciech Jaruzelski**.
5. **13 grudnia 1981 r.** został wprowadzony stan wojenny
 - władzę przejęła WRON,
 - działacze „Solidarności” internowano,
 - wprowadzono godzinę milicyjną.
6. Strajk w kopalni Wujek został brutalnie stłumiony.
7. Działalność podziemnej „Solidarności”.
8. W 1984 r. SB zamordowało **ks. Jerzego Popiełuszkę**.

Tabela do uzupełniania.

Fotografia	Imię i nazwisko	Informacje
		W latach 1947-52 prezydent, w latach 1948 do 1956 przywódca PZPR.
		W latach 1956-70 I sekretarz KC PZPR.
		Przywódca PSL, w latach 1943-44 premier polskiego rządu na uchodźstwie, w latach 1945-47 wicepremier rządu.
		Rotmistrz, żołnierz AK, więzień KL Auschwitz, po wojnie aresztowany i stracony w 1948 r.
		I sekretarz KC PZPR w latach 1970-80.
		I sekretarz KC PZPR w latach 1981-89, prezydent w latach 1989-90.
		Pierwszy przewodniczący NSZZ „Solidarność”, laureat pokojowej Nagrody Nobla, prezydent RP w latach 1990-95.

Kto to powiedział?

Towarzysze! Obywatele! Ludu pracujący stolicy! W ciągu ubiegłych lat nagromadziło się w życiu Polski wiele zła, wiele nieprawości i bolesnych rozczarowań. Idee socjalizmu, ulegały głębokim wypaczeniom.

Każdy prowokator czy szaleniec, który odważy się podnieść rękę przeciw władzy ludowej, niech będzie pewny, że mu tę rękę władza ludowa odrąbie, w interesie klasy robotniczej...

Rozwijać kraj, umacniać socjalizm, poprawić warunki życia ludzi pracy. Jeśli nam pomożecie, to sądzę, że ten cel uda nam się wspólnie osiągnąć. No, więc jak – pomożecie?

Obywatelki i obywatele. (...) Ogłaszam, że w dniu dzisiejszym ukonstytuowała się Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego. Rada Państwa (...) wprowadziła dziś o północy stan wojenny na obszarze całego kraju.

DZIAŁ „POLSKA I ŚWIAT PO 1989 ROKU”

Temat: Rozpad bloku wschodniego

1. W latach 1981-89 prezydentem USA był Ronald Reagan
 - wspierał ruchy antykomunistyczne na całym świecie,
 - ZSRR nazywał „imperium zła”.
2. Radziecka interwencja w Afganistanie (1979-89).
3. W 1985 r. sekretarzem Generalnym KC KPZR został Michaił Gorbaczow
 - rozpoczął „pierestrojkę” – ograniczoną demokratyzację życia politycznego i gospodarczego,
 - podpisał traktat rozbrojeniowy z USA,
 - wycofał wojska radzieckie z Afganistanu.
4. „Jesień Ludów” w 1989 r.
 - upadek komunizmu w państwach bloku wschodniego,
 - zburzenie muru berlińskiego.
5. W 1991 r. rozwiązano Układ Warszawski i ZSRR.

Temat: Początek III Rzeczypospolitej

1. Obrady okrągłego stołu w 1989 r.
 - a) negocjacje z udziałem przedstawicieli władz PRL, opozycji i Kościoła;
 - b) główne postanowienia:
 - utworzenie senatu,
 - utworzenie urzędu prezydenta,
 - przeprowadzenie częściowo wolnych wyborów do sejmu.
2. Wybory 4 czerwca 1989 r.
3. Prezydentem został Wojciech Jaruzelski.
4. Premierem rządu został Tadeusz Mazowiecki.
5. Zmieniono nazwę państwa z PRL na Rzeczpospolitą Polską.
6. „Plan Balcerowicza”

- reformy społeczno-gospodarcze, które polegały na przejściu od gospodarki centralnie planowanej do wolnorynkowej.

Temat: III Rzeczypospolita w latach 1990-97

1. W latach 1990-95 prezydentem był Lech Wałęsa.
2. W latach 1995-2005 prezydentem był Aleksander Kwaśniewski.
3. W 1997 roku uchwalono Konstytucję III RP
 - a) władza ustawodawcza – sejm i senat
 - b) władza wykonawcza – Rada Ministrów i prezydent
 - c) władza sądowa – sądy i trybunały.
4. Prawo wyborcze
 - a) czynne – mogą wybierać od 18 roku życia,
 - b) bierne – mogą kandydować
 - do sejmu od 21 roku życia,
 - do senatu od 30 roku życia,
 - na prezydenta od 35 roku życia.

Temat: Integracja europejska

1. Integracja europejska rozpoczęła się po II wojnie.
2. W 1952 r. powstała Europejska Wspólnota Węgla i Stali (Francja, RFN, Włochy, Belgia, Holandia i Luksemburg).
3. W 1957 r. podpisano traktaty rzymskie, na mocy których powstała Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG).
4. W 1992 r. podpisano traktaty w Maastricht, które powołały do życia Unię Europejską.
5. Najważniejsze instytucje UE:
 - a) Rada Europejska
 - w posiedzeniach biorą udział przywódcy państw UE,
 - b) Rada Unii Europejskiej
 - w posiedzeniach udział biorą **ministrowie państw UE**;
 - c) Parlament Europejski
 - 751 członków wybierają obywatele państw UE na 5-letnią kadencję;
 - d) Komisja Europejska
 - zespół komisarzy, po jednym z każdego kraju UE;
 - e) Trybunał Sprawiedliwości EU

Temat: Przystąpienie Polski do NATO i UE.

1. W 1991 r. powstała Grupa Wyszehradzka (obecnie: Polska, Węgry, Czechy, Słowacja).
2. W 1999 r. Polska, Czechy i Węgry wstąpiły do NATO.
3. W 2004 r. nastąpiło największe rozszerzenie UE. Do wspólnoty wstąpiło 10 państw: Cypr, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry.

Zdjęcie	Imię i nazwisko	Informacje
		<i>Prezydent USA w latach 1981-89, wspierał ruchy antykomunistyczne na całym świecie.</i>
		<i>Sekretarz Generalny KPZR w latach 1985-91, zainicjował politykę pierestrojki.</i>
		<i>Pierwszy premier III RP, urząd sprawował w latach 1989-91.</i>
		<i>Ekonomista i polityk, główny realizator planu gospodarczego, nazwanego od jego nazwiska.</i>
		<i>Prezydent RP w latach 1990-95.</i>
		<i>Prezydent RP w latach 1995-2005.</i>
		<i>Prezydent RP w latach 2005-2010.</i>
		<i>Prezydent RP w latach 2010-2015.</i>